

i Välkommen till examinationen för kursen Introduktion till psykologi som vetenskap och profession, PS1101/PSPR01, vt2026

Observera att detta är en individuell examination. Individuell examination innebär att du ska besvara alla frågor själv. Samarbete med en annan (kurskamrat eller utomstående) är inte tillåtet.

Maxpoäng för tentamen är 46 p. För *godkänt* krävs minst 23 p.

Betyg	F	E	D	C	B	A
Poäng	0-22	23-27	28-32	33-37	38-42	43-46

Tentamen består av tre delar:

Del 1: Flervalsfrågor, psykologins områden. Den här delen innehåller frågor där du anger vilket bland fyra olika alternativ som bäst stämmer överens med din kunskap. Varje rätt svar ger 1 poäng. Fel svar ger 0 poäng. Alla frågorna har endast ett korrekt svarsalternativ. Maxpoäng på denna del är 40 poäng.

Del 2: Flervalsfrågor, statistik och metod. Den här delen innehåller frågor där du anger vilket bland olika alternativ som bäst stämmer överens med din kunskap. Varje rätt svar ger 1 poäng. Fel svar ger 0 poäng. Maxpoäng på denna del är 6 poäng.

Stort lycka till!

1 Vilket av följande påståenden är sant beträffande dualism?

- ☐ Det studerar hur psykologiskt upplevda sensationer beror på egenskaper hos fysiska stimuli
- ☐ Det innebär att ingen mängd forskning om hjärnan kan lösa det icke-fysiska sinnets mysterier
- ☐ Det hävdar att alla idéer och all kunskap förvärvas empiriskt – det vill säga genom sinnena
- ☐ Det hävdar att själ och kropp är ett

Totalpoäng: 1

2 Inom psykologin undersöker och förklaras beteende utifrån tre olika perspektiv, vilka beskrivs som:

- ☐ Biologiskt, psykologiskt och miljömässigt
- ☐ Neurovetenskapligt, socialkonstruktivistiskt och kognitivt
- ☐ Kognitivt, miljömässigt och psykodynamiskt
- ☐ Behavioristiskt, humanistiskt och biologiskt

Totalpoäng: 1

3 Vilket av följande är en potentiell begränsning av empirisk metod i psykologisk forskning?

- ☐ Den tenderar att ge subjektiva resultat
- ☐ Den kan inte användas för att undersöka mänskligt beteende
- ☐ Den är irrelevant för naturvetenskapen
- ☐ Den kan vara känslig för bias, mätfel och brist på kontroll över störande variabler

Totalpoäng: 1

4 Forskning som undersöker huruvida vårt beteende främst påverkas av arv (vår biologiska uppsättning) eller miljö (vår omgivning) visar i allt högre grad att:

- ☐ Arv och miljö har en likvärdig effekt på beteendet
- ☐ Arv och miljö samverkar
- ☐ Arvet bestämmer beteendet mer än miljön
- ☐ Miljön bestämmer beteendet mer än arvet

Totalpoäng: 1

5 Vilken del av nervsystemet ansvarar främst för kroppens “fight-or-flight”-respons?

- ☐ Somatiska nervsystemet
- ☐ Parasympatiska nervsystemet
- ☐ Sympatiska nervsystemet
- ☐ Centrala nervsystemet

Totalpoäng: 1

6 Vilken struktur är en central del av det limbiska systemet och viktig för minnesbildning?

- ☐ Hippocampus
- ☐ Hjärnstammen
- ☐ Thalamus
- ☐ Hypothalamus

Totalpoäng: 1

7 Vad innebär begreppet lateralisering i hjärnan?

- ☐ Att hjärnan styr kroppens båda sidor lika
- ☐ Att nervsignaler färdas i ena riktningen
- ☐ Att olika funktioner är specialiserade till olika hjärnhalvor
- ☐ Att hjärnan är uppdelad i fyra lobar

Totalpoäng: 1

8 Vilken funktion har hypotalamus i relation till det endokrina systemet?

- ☐ Den reglerar kopplingen mellan nervsystemet och hormonutsöndring
- ☐ Den styr endast hypofysens baklob
- ☐ Den producerar alla kroppens hormoner
- ☐ Den är ansvarig för immunförsvarets aktivering

Totalpoäng: 1

9 Vilken neurotransmittor är starkast kopplad till belöningssystemet i hjärnan?

- ☐ Dopamin
- ☐ Acetylkolin
- ☐ Serotonin
- ☐ GABA

Totalpoäng: 1

10 Vilket av följande påståenden stämmer gällande grå och vit hjärnsubstans?

- ☐ Grå hjärnsubstans är också känt som "substantia alba" medan vit hjärnsubstans också är känt som "substantia grisea"
- ☐ Grå hjärnsubstans består av neuronens cellkroppar medan vit hjärnsubstans består av axon.
- ☐ Vit hjärnsubstans är icke-myeliniserad medan grå hjärnsubstans är täckt med myelin
- ☐ Grå hjärnsubstans utgör en större andel av hjärnan jämfört med vit hjärnsubstans

Totalpoäng: 1

11 Vilket av följande är ett exempel på arbetsminne i användning?

- ☐ Att minnas din barndoms födelsedagsfest
- ☐ Att veta hur man cyklar
- ☐ Att memorera historiska datum inför ett prov
- ☐ Att hålla ett telefonnummer i minnet medan du slår det

Totalpoäng: 1

12 Vilket påstående beskriver bäst interaktionen mellan repetition och sömn för minneskonsolidering?

- ☐ Utan sömn blir minnesspårerna efter repetition ofta svagare
- ☐ Sömnen är endast viktig för konsolidering av implicita minnen, inte deklarativa minnen
- ☐ Repetition kan ersätta sömn när det gäller minneskonsolidering
- ☐ Sömn stör minneskonsolidering om man repeterar mycket

Totalpoäng: 1

13 Vilket av följande är ett exempel på retroaktiv interferens?

- ☐ Att glömma detaljer från en semester förra året på grund av en nyligen genomförd resa
- ☐ Att komma ihåg en barndomsväns namn efter många år
- ☐ Att glömma ett nytt telefonnummer eftersom du hela tiden påminns om ditt gamla
- ☐ Att återkalla ett specifikt minne med perfekt klarhet

Totalpoäng: 1

14 Vilket av följande förklarar bäst övergången från sensoriskt minne till korttidsminne enligt tre-stegsmodellen för minne (Atkinson & Shiffrin)?

- ☐ Information kodas och hämtas automatiskt från sensoriskt minne till korttidsminne genom omedveten bearbetning
- ☐ Sensorisk information uppmärksammas selektivt, och relevanta detaljer kodas in i korttidsminnet genom uppmärksamhet och repetition
- ☐ Korttidsminnet hämtar information från sensoriskt minne genom att använda detaljerade kodningstekniker
- ☐ Information i sensoriskt minne överförs omedelbart till långtidsminnet utan någon bearbetning

Totalpoäng: 1

15 Sixten blir påmind av sin partner att han måste hämta ut ett paket på den lokala tobaksaffären efter jobbet. Minnet av att han ska göra det kan betraktas som ett:

- ☐ Retrospektivt minne
- ☐ Sensoriskt minne
- ☐ Prospektivt minne
- ☐ Perceptuellt minne

Totalpoäng: 1

16 Vilket av nedanstående påståenden beskriver bäst infantil amnesi (eller "barndomsglömska")?

- ☐ Innebär att barn under ungefär tre års ålder inte kan skapa några minnen
- ☐ Är ett fenomen som beskriver hur vi som vuxna generellt inte minns något från de första 2-4 åren av vår levnad
- ☐ Är en ovanlig åkomma som endast drabbar ett fåtal
- ☐ Tros bero på att prefrontalloben utvecklas hos barn efter 3 års ålder

Totalpoäng: 1

17 I utvecklingspsykologisk forskning är en _____ period ett åldersspann då specifika erfarenheter måste göras för att normal utveckling ska fortskrida. Detta i kontrast till en _____ period, då det är optimalt, men inte nödvändigt, att dessa erfarenheter görs.

- ☐ sensitiv (känslig); kritisk
- ☐ explicit; sensitiv (känslig)
- ☐ kritisk; sensitiv (känslig)
- ☐ kritisk; mottaglig

Totalpoäng: 1

18 Vilken av följande frågor inom utvecklingspsykologisk forskning handlar INTE om att identifiera faktorer som driver utvecklingsmässiga förändringar?

- ☐ Kontinuitet och diskontinuitet
- ☐ Kritiska perioder
- ☐ Sensitiva (känsliga) perioder
- ☐ Arv och miljö

Totalpoäng: 1

19 Vilket påstående om Erik Eriksons psykosociala utvecklingsstadier är felaktigt?

- ☐ Konflikterna i Eriksons teori är både individuella och sociala till sin natur.
- ☐ De olika stadierna i Eriksons teori involverar en specifik konflikt som bör lösas för att undvika problem i senare stadium.
- ☐ Eriksons teori fokuserar enbart på utvecklingen under barndomen.
- ☐ Utveckling ses som en kontinuerlig process där tidigare livserfarenheter formar framtida psykosociala konflikter och lösningar.

Totalpoäng: 1

20 Lilla Esters familj har en hund och hon har därför utvecklat ett schema för hundar. När grannen kommer på besök har han sin katt med sig. Ester försöker först använda sitt hundschema, men behöver sedan förändra sitt schema så att det omfattar både katter och hundar som skilda kategorier. Piaget kallar denna process för

- ☐ Assimilation
- ☐ Ackommodation
- ☐ Objektpermanens
- ☐ Schemaförändring

Totalpoäng: 1

21 En forskare som förklarar ett barns svaga prestation på en kognitiv uppgift som ett resultat av barnets ineffektiva strategier samt barnets bristande medvetenhet om sina kognitiva processer skulle bäst beskrivas ta ett _____ perspektiv till kognitiv utveckling.

- ☐ informationsprocess
- ☐ neurovetenskapligt
- ☐ diskontinuerligt
- ☐ kontinuerligt

Totalpoäng: 1

22 Vilket av följande påståenden om barns motoriska utveckling är korrekt

- ☐ Barn når motoriska milstolpar vid varierande åldrar och på olika sätt
- ☐ Motoriska milstolpar är genetiskt bestämda
- ☐ Krypning är ett nödvändigt steg innan ett barn kan gå
- ☐ Barn tenderar att följa samma sekvens och samma tidpunkt för motoriska milstolpar

Totalpoäng: 1

23 Vilken av nedanstående situationer verkar kunna sägas utgöra ett exempel på social facilitering ("social facilitation")

- ☐ Anna som stöter kula stöter mycket längre på distriktsmästerskapet, inför publik, än hon brukar göra på träning
- ☐ Oskar som när han är med i ett grupparbete på sin första kurs på universitetet sitter och tittar på youtube-filmer i sin telefon medan han säger till de andra att han söker efter information
- ☐ Anastasia som får mycket mer gjort när hon pluggar på tentan själv än när hon pluggar tillsammans med kompisar
- ☐ Peder som misslyckas totalt på sin uppkörning trots att han varit jättebra på övningskörningen på körskolan i flera veckor

Totalpoäng: 1

24 Henrik ser sig själv som miljömedveten. När han lånar sin svärfars gamla bensinslukande SUV för en längre resa känner han därför ett visst obehag. Detta obehag verkar kunna avse

- ☐ Själv-perception
- ☐ Kognitiv dissonans
- ☐ Social facilitering
- ☐ Självuppfyllande profetia

Totalpoäng: 1

25 Fördomsfulla attityder som är dolda från allmänheten, antingen avsiktligt eller på grund av att personen inte är medveten om att det är fördomar, kallas för

- ☐ Explicita fördomar
- ☐ Implicita fördomar
- ☐ Ingrupps-fördomar
- ☐ Utrupps-fördomar

Totalpoäng: 1

26 I sin välkända studie om lydnad fann Stanley Milgram att majoriteten av hans deltagare

- ☐ Vägrade fortsätta halvvägs genom experimentet när den andre personen uttryckte smärta
- ☐ Administrerade maximala 450 volt, trots att de uppvisade tydlig ångest och obehag
- ☐ Administrerade maximala 450 volt utan några tecken på obehag
- ☐ Upplevde obehag tidigt i experimentet och vägrade att ge ytterligare stötar

Totalpoäng: 1

27 Hur kan fundamentalt attributionsfel bäst beskrivas inom ramen för attribuering?

- ☐ Tendensen att attribuera andras framgångar till tur eller omständigheter
- ☐ Tendensen att överskatta rollen av interna faktorer vid tolkning av andras beteende
- ☐ Tendensen att överskatta rollen av externa faktorer vid tolkning av andras beteende
- ☐ Tendensen att förklara egna misslyckanden med externa faktorer och framgångar med interna faktorer

Totalpoäng: 1

28 Eva börjar ett nytt jobb som lärare på en högstadieskola. Innan hon börjar undervisa berättar de andra lärarna för henne att klassen hon ska undervisa är väldigt stökig och att eleverna beter sig illa. Eva förväntar sig därför att eleverna ska uppföra sig dåligt. Hon bemöter dem strängt och misstänksamt redan från början, vilket leder till att eleverna faktiskt beter sig illa. Detta bekräftar i sin tur det Eva hade fått höra innan hon började jobbet. Detta är ett exempel på

- ☐ Självpuppfyllande profetian (The self-fulfilling prophecy)
- ☐ Självbetjänande biasen (self-serving bias)
- ☐ Fördom om utgruppenshomogenitet (The out-group homogeneity bias)
- ☐ Konfirmeringsbias (Confirmation bias)

Totalpoäng: 1

29 Emotionsfokuserad coping kan vara särskilt gynnsam när:

- ☐ Det inte går att göra något åt det som orsakar stressresponsen
- ☐ Det som orsakar stressen är lätt att åtgärda
- ☐ Problemfokuserade strategier har god chans att lyckas
- ☐ Individen har full kontroll över situationen

Totalpoäng: 1

30 När diskmaskinen går sönder så funderar Sara på om hon har råd att köpa en ny. I denna potentiella stressituation ingår denna fundering i

- ☐ Kognitiva bedömningen ("cognitive appraisal")
- ☐ Operanta betingningen ("operant conditioning")
- ☐ Fysiologiska responsen
- ☐ Copingstrategin

Totalpoäng: 1

31 Den transaktionella definitionen av stress beskriver stress som produkten av kognitiva, fysiologiska och beteendemässiga reaktioner som väcks när en person uppfattar en obalans mellan

- ☐ Internt och externt utlösta stimulus
- ☐ Krav i en viss situation och personliga resurser
- ☐ Expressiva och instrumentella beteenden
- ☐ Primära bedömningar av en viss situation och kraven i denna situation

Totalpoäng: 1

32 Maria joggar regelbundet och springer för att hon tycker om det. Det hjälper henne bland annat med att hålla sig i form och fungerar som en källa till stressavlastning. När hon är under mycket stress brukar hon dock inte springa lika mycket och blir som ett resultat ibland sjuk. Detta exempel visar hur stress kan påverka sjukdom genom att ändra

- ☐ Beteende
- ☐ Personlighetsfaktorer
- ☐ Fysiologi
- ☐ Miljön

Totalpoäng: 1

33 Vilket av följande är inte en typisk fysiologisk reaktion på stress?

- ☐ Ökat blodtryck
- ☐ Ökad andningsfrekvens
- ☐ Minskad matsmältning
- ☐ Ökad salivproduktion

Totalpoäng: 1

34 Placeboeffekter och föreställningar om personlig kontroll tycks ha gemensamt att:

- ☐ Ingen av dem har en känd psykologisk grund
- ☐ Ingen av dem faktiskt minskar smärta
- ☐ De båda bygger på att vilseleda patienten
- ☐ De båda reducerar smärta genom att få hjärnan att frigöra endorfiner

Totalpoäng: 1

35 Alla följande egenskaper nämndes av Carl Rogers som viktiga och avgörande terapeutegenskaper, UTOM:

- ☐ Villkorslös positiv uppskattning
- ☐ Empati
- ☐ Genuinitet
- ☐ Självkonsekvens (self-consistency)

Totalpoäng: 1

36 Två centrala antaganden inom det _____ tillvägagångssättet inom terapi är att psykiska störningar lärs in på precis samma sätt som normala beteenden och att de kan behandlas genom att tillämpa principer som härleds från forskning om betingning och modellering.

- ☐ Humanistiska
- ☐ Interpersonella
- ☐ Behavioristiska
- ☐ Biologiska

Totalpoäng: 1

37 Vilket av följande är INTE en potentiell begränsning vid användning av diagnossystem som DSM-5?

- ☐ Personer som har diagnosticerats med en viss diagnos kan identifiera sig med diagnosen och därmed försämra sina symptom
- ☐ En psykiatrisk etikett kan göra det svårare att objektivt betrakta en persons beteende
- ☐ Andra personer kan behandla någon med en psykiatrisk diagnos annorlunda
- ☐ De tenderar att minska tillförlitligheten och validiteten i bedömningen av mentala störningar

Totalpoäng: 1

38 Vilket av följande påståenden är korrekt angående målet med psykodynamisk terapi?

- ☐ Psykodynamisk terapi fokuserar främst på att eliminera specifika symptom genom beteendeförändringar.
- ☐ Psykodynamisk terapi fokuserar på att systematiskt kartlägga patientens tankeprocesser för att förändra irrationella tankemönster.
- ☐ Målet med psykodynamisk terapi är att öka patientens självinsikt om omedvetna konflikter och inre processer.
- ☐ Huvudsyftet med psykodynamisk terapi är att främja medveten närvaro och acceptans av nuvarande känslor.

Totalpoäng: 1

39 Vilket av följande påståenden om psykoterapiforskning är felaktigt?

- ☐ Klientens ålder, kön och intelligens har generellt sett svagt eller inget samband med utfall
- ☐ Klientens öppenhet och vilja att engagera sig i terapin kan påverka utfallet
- ☐ Klientvariabler har liten betydelse jämfört med terapeutens teknik
- ☐ När stressorn är möjlig att påverka eller lösa

Totalpoäng: 0

40 Vilken av teorier/modeller följande är mest relevant för att illustrera att personlighetsfaktorer och situationsfaktorer kan interagera med varandra?

- ☐ Exemplet med generell pares
- ☐ Sårbarhet-stressmodellen
- ☐ Individens kognitiva bedömning av situationen
- ☐ Teorin om trauma-dissociation

Totalpoäng: 1

i**Statistik och forskningsmetodik**

Den här delen innehåller frågor där du anger vilket bland olika alternativ som bäst stämmer överens med din kunskap. Vissa frågor kan ha fler än ett korrekt svar. Varje rätt svar ger 1 poäng. Fel svar ger 0 poäng.

41 Välj rätt alternativ (ibland kan flera alternativ vara möjliga – men ett alternativ är alltid det “bästa”)

Vilket av nedanstående alternativ passar bäst om en forskare vill undersöka vilka som är de vanligaste symptomen på schizofreni?

- ☐ Ett experiment
- ☐ Ett icke-experiment
- ☐ Kvalitativ metod
- ☐ Ett kvasiexperiment

Totalpoäng: 1

42 Välj rätt alternativ (endast ett alternativ kan vara rätt).

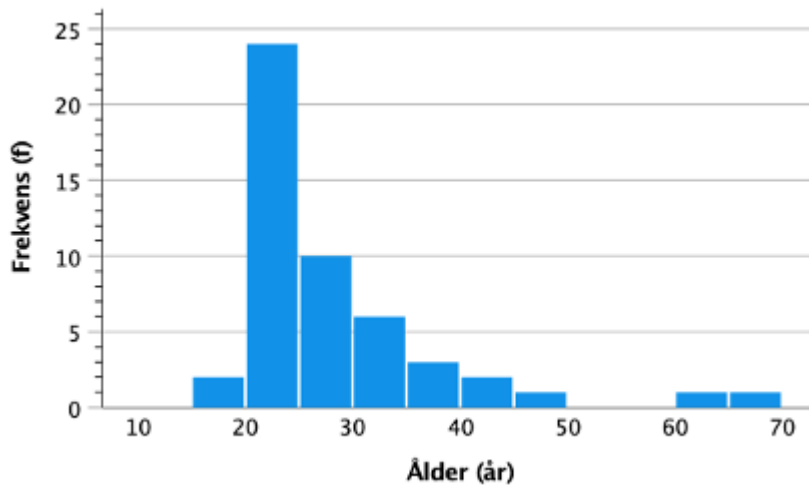
Inge Glad har konstruerat ett test som ska mäta stress. Han upptäcker att testet har god reliabilitet men dålig validitet. Vad innebär det?

- ☐ Testet ger en tillförlitlig mätning av något annat än stress
- ☐ Testet ger en väldigt osäker mätning av stress
- ☐ Testet mäter ingenting alls
- ☐ Testet ger en tillförlitlig mätning av stress

Totalpoäng: 1

- 43 Två studenter som gjorde en kandidatuppsats tillsammans fick i uppdrag av sin handledare att presentera åldersfördelningen på sina 50 undersökningsdeltagare i ett histogram. Nedanstående graf visar resultatet. Vad drar du för slutsats om fördelningsformen?

Välj rätt alternativ (endast ett alternativ kan vara rätt). Korrekt svar ger 1 poäng. Inkorrekt svar ger 0 poäng.

- ☐ Rektangulär fördelning
- ☐ Negativt sned fördelning
- ☐ Positivt sned fördelning
- ☐ Bimodal fördelning

Totalpoäng: 1

- 44** Välj rätt alternativ (endast ett alternativ kan vara rätt). Korrekt svar ger 1 poäng. Inkorrekt svar ger 0 poäng.

Du har mätt stressnivå och sömnkvalitet för 10 personer. Tabellen visar resultaten. Vilken graf är mest lämplig för att illustrera sambandet mellan dessa två variabler?

- ☐ Cirkeldiagram
- ☐ Histogram
- ☐ Boxplot
- ☐ Punktdiagram (scatterplot)
- ☐ Stapeldiagram

Person	Stressnivå (0–100)	Sömnkvalitet (0–10)
1	80	3.0
2	65	4.5
3	50	6.0
4	40	7.0
5	90	2.0
6	55	6.5
7	70	4.0
8	35	8.0
9	60	5.5
10	45	7.5

Totalpoäng: 1

- 45** Välj rätt alternativ (endast ett alternativ kan vara rätt). Korrekt svar ger 1 poäng. Inkorrekt svar ger 0 poäng.

Vad blir typvärdet av $x = \{\text{grön, gul, blå, gul, röd, grön, grön, blå, gul, gul, röd, gul, blå}\}$

- ☐ Röd
- ☐ Gul
- ☐ Grön
- ☐ Blå

Totalpoäng: 1

- 46** Välj rätt alternativ (endast ett alternativ kan vara rätt). Korrekt svar ger 1 poäng. Inkorrekt svar ger 0 poäng.

Vad innebär det att det aritmetiska medelvärdet är väntevärdesriktigt?

- ☐ Att medelvärdet i ett stickprov alltid blir exakt som medelvärdet i motsvarande population
- ☐ Att medelvärdet av alla stickprovsmedelvärden kommer att bli samma som medelvärdet i populationen
- ☐ Att man kan förvänta sig, helt riktigt, att det aritmetiska medelvärdet blir detsamma i olika stickprov
- ☐ Att medelvärdet i en population i det långa loppet kommer att bli samma som medelvärdet i stickprovet

Totalpoäng: 1